

Als het regent en de zon schijnt 33: De regenboogslang

(with English summary)

Als het bij zonnenschijn regent, spant de regenboogslang haar lenige lichaam als een kleurig lint om de aarde.¹ Bij de Paez in Columbia gaat, wanneer het bij zonnenschijn regent, *tūs* (de regenboog, een 'demon') van de oever van een rivier, waar hij leeft, de hemel in en van daar weer in een halve cirkel terug naar de aarde. Vooral voor kinderen is de regenboog gevaarlijk. Wanneer het bij zonnenschijn regent, mogen zij het huis niet verlaten, aangezien ze anders hoofdziekten krijgen. Dit is geen hoofdpijn, maar zijn verwondingen zoals door een machete.² Bij de Yanesha-Indianen van het Amazone-gebied heeft men grote aandacht voor het verschijnen van rode puistjes of jeukbultjes op de huid, die men *Ayona'achartan* 'the rainbow hurt my skin' noemt en die veroorzaakt worden naar men meent door geesten van de regenboog, wanneer men onverhoeds met hen in contact is gekomen, bijv. door te lopen in de regen terwijl de zon schijnt.³

¹ Hulpach 1967, 41 (mythe over de regen gebracht door de regenboogslang). Ook in Noord Amerika is er een mythe over het ontstaan van de zonneregen (een variant van AT 425), eindigend met de regel: Then the Thunder spoke again to the young woman and said, 'I have now taken him along with me, and whenever it rains while the sun is shining, the people shall think and say that Tsi-ju'Q-Q, the Wyandot, is making the rain.'

² Nachtigall 1955, 273. De *teyu* (goede sjamanen) hebben echter middelen om de regenboog te laten verdwijnen, zodat de kinderen weer naar buiten kunnen.

³ Céline Valadeau e.a., 'The rainbow hurts my skin: Medicinal concepts and plants uses among the Yanesha (Amuesha), an Amazonian Peruvian ethnic group', [internet 2009]: 'People get sick when they walk through places of residency of these spirits, i.e. when they bath in the river, or walk when the sun is shining under the rain.' This

Bij de Negrito Semang (Malakka) is de regenboog een python. Van tijd tot tijd glijdt hij naar het firmament om er een bad te nemen. Hij schittert dan in allerlei kleuren. Wanneer hij het water van zijn bad weggooit, is er op aarde de zonneregen, een uitermate gevaarlijk water voor de mensen.⁴

English summary

When it rains while the sun shines, the rainbow-snake stretches out her limber body around the earth as a colourful ribbon. With the Paez in Columbia tūs (the rainbow, a ‘demon’) rises up from the bank of a river, where he lives, into the sky and from there in half a circle back to the earth again. Especially for children the rainbow is dangerous. When it rains while the sun shines, they are not allowed to leave the house, for otherwise they will get head-diseases. This is not a headache but they are wounds like with a machete. The Yanesha Indians of the Amazon area have great attention for the appearance of red pimples or itching spots on the skin that are called ‘the rainbow hurt my skin’, and are caused they believe by spirits of the rainbow, when they are unexpectedly encountered, for instance when walking while the sun is shining under the rain. For the Negrito Semang (Malakka) the rainbow is a python. From time to time he slides up the firmament to take a bath. He then sparkles in all kinds of colours. When he throws away the water of his bath, there is a sun-rain on the earth, water that is very dangerous to people.

belief in the rainbow pathogenicity is widespread in the Amazon (Estrella, 1991; Laurant, 2005; Odonne e.a., 2009; Sanz-Biset e.a., 2009). Volgens Teenstra (1846, 122) hebben Negers, zowel in Afrika als in West Indië, een angst voor bepaalde vlekken, die loodkleurig, iets geelachtig zijn, die zij *Treef*-vlekken noemen en bij sommigen ontstaan na het eten van zekere dieren of planten, die zij *Treef* noemen; bij de één een schildpad, bij anderen mosselen, oesters, kippen, varkens, schapen, eieren, gebak, etc. Volgens Teenstra is dit niet uit een *veroordeel* [vooordeel], want zelfs als ze dit eten in spijzen zonder het te weten, krijgen ze *Treef*-vlekken. Bij de meeste kinderen erft dit van de vader over en niet van de moeder. Tot slot merkt hij op, dat bij Mulatten en andere kleurlingen hij van *Treef*-vlekken nooit enig spoor heeft ontdekt. Degenen, die eraan onderhevig zijn, voelen reeds bij het zien van hun *Treef* een zekere rilling en zullen nooit iets uit de hand van iemand aannemen, zodat men dit eerst op de tafel of op de grond moet zetten.

⁴ *DdS* 72b. Regenboogslang ook bij de Pygmeeën en bij de Inca’s. De verbinding tussen regenboog en ziekte (en dood) ook bij bergbewoners van Zuid Vietnam en bij de Negrito Andaman.